

Mihaela Daniela Cîrstea • Ioana Hristescu
Carmen Iosif • Adina Papazi • Laura Raluca Surugiu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA A **X**-A

- teste inițiale
- unități de învățare
- teste finale
- subiecte de teză

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	3
Teste inițiale (1-5)	5
Unitatea 1 – Basmul cult	13
Unitatea 2 – Povestirea.....	26
Unitatea 3 – Nuvela	38
Unitatea 4 – Romanul	45
Unitatea 5 – Romantismul, Mihai Eminescu	51
Unitatea 6 – Simbolismul	58
Unitatea 7 – Poezia modernistă	66
Unitatea 8 – Poezia neomodernistă	74
Unitatea 9 – Comedia	82
Unitatea 10 – Drama	90
Teste finale (1-5).....	99
Subiecte de teză	107

Cuvânt-înainte

Ne-am propus ca prin intermediul acestei lucrări să oferim elevilor și profesorilor un auxiliar util, unitar, în scopul obținerii unor rezultate cât mai bune. Considerăm oportună realizarea unei culegeri care să fie folosită alături de manuale în procesul zilnic de învățare, atât în lucrul individual, cât și la nivelul clasei. Materialul pe care îl propunem este în concordanță cu programa școlară în vigoare, iar itemii sunt formulați în acord cu cerințele standard de evaluare.

De asemenea, am dorit ca prin această culegere să acordăm elevilor posibilitatea de a descoperi frumusețea și valoarea literaturii, prin alegerea unor texte care nu apar în manualele alternative existente. În acest fel, sperăm să le stimulăm pasiunea de a citi, de a se apropia de textul literar cu plăcere, dincolo de dorința firească, de altfel, de a obține rezultate bune la școală și la examenele naționale.

Culegerea cuprinde un număr generos de texte, diversificate din punctul de vedere al tematicii și al tipului de scriitură, care pot fi lucrate de elevi, fie împreună cu profesorii lor pentru fixarea cunoștințelor, fie individual, pentru obținerea performanței.

În plus, sunt incluse modele de teste inițiale și finale și propuneri de subiecte pentru teze. Astfel, profesorul de limba și literatura română poate găsi în această culegere resurse bogate pentru activitatea la clasă și pentru conceperea testelor de evaluare, iar elevii pot să se autoevalueze la finalul unor unități de învățare sau al semestrului/anului școlar.

Am încercat să valorificăm experiența noastră didactică în realizarea acestei culegeri, insistând mai ales pe dimensiunea practică, aplicată, principalul scop fiind acela de a oferi un instrument de lucru de valoare, raportat atât la conținuturile programei școlare, cât și la interesul elevilor.

Sperăm ca această lucrare să se dovedească utilă și vă dorim mult succes în studiul limbii și literaturii române!

Autoarele

Teste inițiale

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Testul 1

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

Otilia deveni pentru Felix, încetul cu încetul, adevărata stăpână a casei, căreia îi încredința toate dezideratele lui, evitând pe moș Costache, totdeauna voit bâlbâit și gata să se strecoare printre degete. Dar mai încerca față de ea o atracție care deveni din ce în ce mai tiranică. Noaptea, chipul Otiliei îl urmărea în tot timpul, cu temerea totodată de a nu-l pierde. Simțea o ciudată nevoie a prezenței fetei, și adesea nu putea dormi. Din grădina de jos, când se adunau seara obișnuitei partidei de tabinet, auzea aproape numai glasul Otiliei. Când fata urca vijelios scările sau când îi vorbea, avea tresărituri. Avu impulsivitatea de multe ori să-i sărute mâna.

De câte ori Otilia ieșea în grădină, Felix, nerăbdător, căuta un pretext de-a ieși și el, și îl găsea în dorința de a citi jos. Otilia era de o familiaritate, de o lipsă de jenă care îl tulburau; din păcate însă nu avusese el însuși prilejul de a se apropia mai mult de ea, fiindcă fata lipsea mai toată ziua de acasă, iar când venea, era înconjurată de toți ceilalți. Familiaritatea Otiliei avea o nuanță protectoare, ca pentru o ființă inofensivă de care nu te temi. Neputând sta cu Otilia, Felix ședea cu lucrurile ei. Îi plăcea parfumul nedefinit pe care-l lăsa ea multă vreme după trecerea ei, dezordinea grațioasă din care reconstitua mișcările ei, semnăturile, lucrurile uitare prin cărți.

(George Călinescu, *Enigma Otiliei*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele cuvintelor *deziderate* și *temere* sunt: (8 puncte)
a. necazuri, îndoială; b. idealuri, cutezanță; c. dorințe, teamă.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este: (8 puncte)
a. speranță; b. iubirea; c. obsesia.

3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ ale verbului *a tulbura*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), secvența: *Dar mai încerca față de ea o atracție care deveni din ce în ce mai tiranică. Noaptea, chipul Otiliei îl urmărea în tot timpul, cu temerea totodată de a nu-l pierde. Simțea o ciudată nevoie a prezenței fetei, și adesea nu putea dormi.* (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Odată ce am convenit asupra prețului, nu e corect să te răsângândești.
De mâine, un nou cotidian va apare zilnic la chioșcurile de difuzare a presei.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
reîntâlni/reântâlni; chinezi/chineji; fi-ți atenți/fiți atenți; scrie-ți-vă tema/scrieți-vă tema; tu vei ști/tu vei știi.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Dragobetele, fiul Dochiei, era zeul dragostei și al buneii dispoziții. I se mai spunea Cap de Primăvară sau Cap de Vară și era identificat cu Cupidon, zeul iubirii în mitologia romană, și cu Eros, corespondentul acestuia în mitologia greacă. Un alt nume al său era Năvalnicul, fiind perceput ca un fecior frumos și iubăreț nevoie mare, care le face pe tinerele fete să-și piardă mințile. În lumea satului românesc, până la jumătatea secolului al XX-lea, Dragobete era sărbătorit pe 24 și 28 februarie sau pe 1 și 25 martie, potrivit cercetătorului Ion Ghinoiu, autorul volumului Zile și mituri. Probabil că, în vechime, 24 februarie marca începutul primăverii, ziua când natura se trezește, ursul iese din bârlog, păsările își fac cuiburi, iar omul trebuia să participe și el la bucuria naturii. În ziua respectivă, semnalul era dat de păsările nemigratoare, care se strâneau în stoluri, ciripeau, se împerecheau și începeau să-și construiască cuiburile. Despre „păsările” neînsoțite la Dragobete știa toată lumea că rămân singure și fără pui până în aceeași zi a anului următor.

(<http://www.eva.ro/divertisment/stiri/dragobetele-sarbatoarea-iubirii-la-romani>)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre existența unei sărbători românești care celebrează iubirea, valorificând informații sau idei din textul dat.

Testul 2

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
Către țărnul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ș-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.*

*Dintr-o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară:
De pe multe, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Mușchiul zidului se mișcă... pântre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.*

*Este ceasul nălucirei: un mormânt se desvălește,
O fantomă-ncoronată din el iese... o zăresc...*

*lese... vine către țărături... stă... în preajma ei privește...
Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.*

*Ascultați!... marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez...*

*Glusul ei se-ntinde, crește, repetat din stâncă-n stâncă,
Transilvania-l aude, ungurii se înarmez.*

*Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute
Și puternici legioane p-a ta margine-ai privit,*

*Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt ție cunoscute,
Cine oar' poate să fie omul care te-a-ngrozit? [...]*

(Grigore Alexandrescu,
Umbră lui Mircea. La Cozia)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Antonimele contextuale ale cuvintelor *înviez* și *virtuți* sunt: (8 puncte)
a. mor, calități; **b.** renasc, calități; **c.** mor, vicii.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este: (8 puncte)
a. trecutul; **b.** moartea; **c.** iubirea.
3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ ale cuvântului *noaptea*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în text. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțul următor, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Colegul meu, dacă l-ai ajuta săș curățască bicicleta, iar pare bine.

2. Marcați cu C (corect) sau I (incorect) enunțurile de mai jos: (10 puncte)
- ___ Decizia ca să mergem în excursie am luat-o singuri.
 - ___ Hotărârea ca a doua zi să se întâlnească era bună.
 - ___ Revista ale cărei pagini le răsfoiesc a apărut azi.
 - ___ Poetul al cărui operă o studiem este contemporanul nostru.
 - ___ Secolul unde s-au petrecut aceste fapte a trecut.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Decât să omit detaliile, prefer să le exagerez, să le pun sub lupă. Este metoda cea mai simplă de a călători în timp, de a te întoarce cu zeci de ani în urmă. [...] Scriitorii își încercau norocul pe la edituri, iar cărțile lor nu aveau încă titlurile bine stabilite și se aflau scrise pe jumătate sau pe sfert, în timp ce nimeni, nici măcar ei, nu știau cum, dacă și când le vor încheia, câți le vor citi și care dintre confrăți va scrie, de bine de rău, despre noua apariție. Pe atunci personajele marilor romane aveau încă toate drumurile deschise, Felix mai putea spera să se însoare cu Otilia în ciuda lui Pascalopol, Fred ar fi putut să evite încă să se urce în carlingă, iar Adela mai avea o șansă să descopere jurnalul doctorului Codrescu. Pe atunci personajele nu erau cu totul scufundate în hârtie, aveau numai jumătate de destin scris, iar cealaltă jumătate din ei se afla încă în mintea și viața unor autori, ei înșiși numai cu o bucată din viață scrisă. Reabreanu se plimba, pe străzile Bucureștiului, într-un Chevrolet roșu, Bacovia fuma cu sete și bea pe tăcute, lui Camil Petrescu îi trecuse serios prin minte să se apuce de chimie, după ce inventase pe hârtie o parașută-balon. Toți erau oameni vii, la fel ca noi, și aveau griji mărunte care le înghițeau timpul mare. Nu semănau unii cu alții și nimeni nu-i obliga să gândească la fel și să spună același lucru. Au avut de toate. Bucureștiul interbelic este locul unde s-a întâmplat totul.

(Ioana Pârvulescu, *Întoarcere în Bucureștiul interbelic*)

Redactează un eseu de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să motivezi hotărârea ta de a citi sau nu cartea din care a fost extras fragmentul de mai sus.

Testul 3

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

Ferice de aceia care nu au părăsit pragul părintesc, cât de mic, cât de mare... ei nu au simțit durerea de a fi muți, durerea de a vedea cum se șterge întâi plânsul despărțirii, și apoi cătinel-cătinel toate amintirile copilăriei lor... Ei nu au simțit durere și mai mare, cum se duce și limba, de te înădușă cuvântul „țară”, și nu-l poți spune decât pe limbă străină!... Dar dorul, dorul, al doilea suflet ce a dat Dumnezeu românului, pentru a răsplăti cu durere relele ce făptuiește și are a făptui pe pământul românesc, dorul numai nu se șterge!...

Văzut-am în străinătate românași uitați de numele lor și de limba legănatului lor, răsărind la auzul unui sunet român, ca calul de soi ce nechează la auzul trâmbiței! Gura e prinsă... dar ochii învie... trupul tremură... iar inima se bate cu iuțeală!... auzitu-i-am, neștiutori de gândul lor, șuierând doine, sorbind miroasele ce veneau pe aripile vântului dinspre țări și, uitându-se cu jale, în nopțile steloase, la calea cea cerească pe care strămoșii urmau împăratul cel mare, mare și luminat ca un soare... Fericiți aceia care nu au pierdut din ochi pragul casei!...

(Alec Russo, *Cântarea României*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele cuvintelor *iuțeală* și *jale* sunt: (8 puncte)
a. repede, suferință; **b.** repeziciune, veselie; **c.** repeziciune, tristețe.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este: (8 puncte)
a. trecerea timpului; **b.** istoria; **c.** deznădăcinarea.
3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ ale cuvântului *a răsări*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în textul dat. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Suferea de hiperglicemie mare de câțiva ani și nu le spusese copiilor, casă nu-i neliniștească. Datorită bolii, era mereu arțăgos și îi era greu să recunoască.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
ar bate/ar bătea; să fii fost/să fi fost; Fii cuminte!/Fi cuminte!; Nu te du!/Nu te duce!

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre călătorie ca mijloc de cunoaștere (poți face referire la o operă studiată anul școlar trecut).

Testul 4

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*Verzi-tulburi ochii-i galeș revarsă pe sub gene
Ispita pătimașă și doru-nveninat.
E-naltă, cu păr galben, cu mersul legănat,
În grelele-i veșminte pășind măreț și-alene.*

*Mișcările-i sunt line, molatece, viclene,
Și dulcele-i grai curge duios și răsfățat.
Dar, cine-i cată-n față se pierde săgetat
De negrul arc ce-mbină trufașele-i sprâncene.*

*Muiată-n nestimate și-n horbote de fir,
În mâna-i – spelbă floare de ceară străvezie –
Ea poartă pe subțirea năframă nărânzie.*

*Ca un potir de sânge un roșu trandafir –
Și, tot ca el, rănită în plină tinerețe,
Tânjește, se-nfioară și moare de tristețe.*

(Mateiu I. Caragiale, *Domnița*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect. (8 puncte)
Sinonimele contextuale ale cuvintelor *cată* și *trufașe* sunt:
a. caută, tulburătoare; **b.** privește, mândre; **c.** cheamă, tari.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect. (8 puncte)
Rolul virgulei în structura *line, molatece, viclene* este:
a. de a delimita elementele unei enumerații;
b. de a delimita o apozitie de restul enunțului;
c. de a evidenția coordonarea a două propoziții.
3. Precizează două expresii/locuțiuni care să conțină cuvântul *ochi*. (8 puncte)
4. Precizează două teme/motive literare care apar în text. (8 puncte)
5. Extrage două figuri de stil diferite și explică semnificația acestora. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Am văzut decât două tinere june care aspira la statutul de mis boboc, care se desfășura la liceul Vasile Pogor.
N-am știut că era foarte necesar ca copiii să vină la orele 10, dar am auzit că se merita să facă asta.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
circumstanță/circunstanță; reperкусиune/repercusiune; aceeași/aceși.

PARTEA A II-A**(30 puncte)****Citește textul:**

Vinerea Patemelor, 26 martie 1882

Fetițule dragă,

Nu te supăra dacă nu-ți scriu numaidecât după ce-ți primesc scrisorile, dar în adevăr înot în stele. Acuma m-au apucat frigurile versului și vei vedea în curând ceea ce scriu. Îndată ce mă voi muta de aici îți trimit bani de drum; pân-atunci „Legenda” la care lucrez va fi gata și fiindcă luceafărul răsare în această legendă, tu nu vei fi geloasă de el, fetițul meu cel gingaș și mititel, și nu te-i supăra că nu-ți scriu imediat, nici că nu-ți scriu mult. Cred că e un gen cu totul nou acela pe care-l cultiv acum. E de-o liniște perfectă, Veronică, e senin ca amorul meu împăcat, senin ca zilele de aur ce mi le-ai dăruit. Căci tu ești regina stelelor din cerul meu și regina gândurilor mele – graziosa – graziosissima donna – pe care o sărut de mii de ori în somn și trează și mă plec ei ca robul din „O mie și una de nopți”.

Emin

(Dulcea mea doamnă/Eminul meu iubit. Corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre importanța lecturii corespondenței scriitorilor, valorificând informații sau idei din textul dat.

Testul 5

PARTEA I**(60 puncte)****A. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:**

*Sunt ani la mijloc și încă mulți vor trece
Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari și mână rece.*

*O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece
Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi.*

(Mihai Eminescu, Sunt ani la mijloc)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect. (8 puncte)
Sinonimele contextuale ale cuvintelor *sfânt* și *dulci* sunt:
a. sacru, plăcute; **b.** îngeresc, acre; **c.** sacru, zaharisite.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect. Tema poeziei este: (8 puncte)
a. trecutul; **b.** moartea; **c.** iubirea.

3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ ale substantivului *rază*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în textul dat. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțul următor, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Copii care a mers în excursie vor trebui săși scrie temele.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
să creze/să creeze; aş merge/ași merge; escavator/excavator; să fi deștept/să fii deștept; renumerație/remunerație.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Privite, cărțile par nespuse de sfioase. Ele nu vin niciodată spre tine. Ca într-o medievală iubire, tu trebuie, întotdeauna, să le cauți și să te duci către ele. Ființa lor este așteptarea pură. Le va deschide cineva pentru a le face, astfel, să înceapă să fie?

Tăcerea cărților și rugămintea lor nerostită. Ele nu-și pot cere „dreptul de a fi deschise”. Cărțile nu fac grevă, pentru a fi citite. Tot ce pot face este să ceară îndurare din partea cititorului care nu este încă.

(Gabriel Liiceanu, *Declarație de iubire*)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre carte ca mijloc de cunoaștere, pornind de la ideile exprimate în fragmentul de mai sus.